

Új duók

MŰBÍRÁLAT - ZENE - LXV. évfolyam, 24. szám, 2021. június 18.

(Aki Takase és Daniel Erdmann: *Isn't it Romantic?*; Palotai Csaba és Steve Argüelles: *Cabane Perchée* – BMC, 2021)

Még mindig kérdés, hogy Bartók zenéje mikor és miért működik jazz-alapanyagként. Egy lehetséges válasz, hogy a jazz a 2010-es évekre jutott el az idiómáinak kinyitásával a határterületekig, amilyen Bartók is, ha a jazz felől nézzük. Mert tagadhatatlan, a bartóki világ tényleg illeszkedik a kortárs jazzbe, és nem csak azért, mert a jazznek mindig is volt befogadó jellege, hiszen Parkerék, Coltrane-ék és persze sokan mások a korabeli popzenéből és még az operettből is merítettek, ma pedig itt van Bartók, a jazz új sztárja. Már itthon is készült több releváns jazzalbum a zenéjéből (például Párniczky Quartet, Modern Art Orchestra) és vannak, akik konkrét darabok nélkül a szellemiséget emelik át. A Párizsban élő gitáros, Palotai Csaba és a brit dobos, ütőhangszeres, producer Steve Argüelles a konkrét daraboknál maradtak, úgy, hogy a szellemiségből kevesebbet ragadtak meg.

A BMC Kiadó meglehetősen messzire jutott azzal, hogy rutinszerűen jelentet meg külföldi zenészekről felvételeket, sőt némelyiküktől már nem először és nem másodszor. Lemezeik arculata karakteres, ami most különösen figyelemreméltó, amikor vélhetően nem egymáshoz kapcsolódva, mégis egy időben adtak ki két duólemez, és e két lemeznek a borítóin infra- (vagy legalábbis infrahatású) fotók, illetve digitális grafikák szerepelnek. Bátor a dizájn, a modernitást és a jövőbe tekintést sugallja, ami jazzkiadványok esetében komoly eltökéltségre utal, vagyis látják a továbbvezető utat.

Aki Takase és Daniel Erdmann különféle felállásaikkal már készítettek albumokat a BMC-nél, még közös zenekarukkal, az Aki Takase Japanickal is, és lehangzó koncerteket adtak a kiadót működtető zeneházban, illetve annak szervezésében más helyszínen. Az informatív fülszöveg a párizsi reptéren véletlenszerűen lezajlott újratálalkozásra hegyezi ki a lemez történetét, de azért az világos, hogy kettejük közös múltja nem ott kezdődött el. Erdmann Takase tanítványa volt, Takase férje pedig az európai avantgárd jazz egyik apostola, Alexander von Schlippenbach, alapvetően érezni férj és feleség mély kölcsönhatását, ami ezen a lemezen Erdmann irányába gyűrűzik tovább. Erdmann hangját sok minden más is befolyásolja, mára szaxofonsoundja (tenoron és szopránon egyaránt) összetéveszthetlenné érett, és ezt csak árnyalja ötletgazdag játéka. Mindketten 6-6 kompozíciót hoztak, sajátos belső indíttatású témaválasztásokkal, valamint a *Nagy Amerikai Daloskönyvből* a címadó *Isn't it Romantic?*-et. Hogy megadjuk a kérdésre a választ: hát, nem igazán. Mármint nem igazán romantikus a lemez, hanem eklektikus, a jazztörténelem nagy vívmányait autentikusan megragadó és azokat továbbfejítő. A darabok egy pillanatig sem cseppennek el, sőt, néhol kopogósan kemények, pedig például a Frida Kahlo tiszteletére komponált *Festa Magdalénában* Erdmann wah-wah effektet mímelve igazán omlóssá teszi a szép témát. Olyan duó született, amelyik bizonyosan tovább fog működni és képviselni a megírt és rögtönzött jazz metszéspontjában létrehozott önálló hangját.

Még mindig kérdés, hogy Bartók zenéje mikor és miért működik jazz-alapanyagként. Egy lehetséges válasz, hogy a jazz a 2010-es évekre jutott el idiómáinak kinyitásával a határterületekig, amilyen Bartók is, ha a jazz felől nézzük. Mert tagadhatatlan, a bartóki világ tényleg illeszkedik a kortárs jazzbe, és nem csak azért, mert a jazznek mindig is volt befogadó jellege, hiszen Parkerék, Coltrane-ék és persze sokan mások a korabeli popzenéből és még az operettből is merítettek, ma pedig itt van Bartók, a jazz új sztárja. Már itthon is készült több releváns jazzalbum a zenéjéből (például a Párniczky Quartet, Modern Art Orchestra),

és vannak, akik konkrét darabok nélkül a szellemiséget emelik át.

A Párizsban élő gitáros, Palotai Csaba és a brit dobos, ütőhangszeres, producer Steve Argüelles a konkrét daraboknál maradtak, úgy, hogy a szellemiségből kevesebbet ragadtak meg. Igaz, a szellemiség adaptálása szóban egyszerű volna, itt azonban szerencsére a „*Mikrokozmosz*”-szelekció mellett van három saját darab is, amelyekből kiderül, hogy a duó arcára szerették volna formálni a zongoraciklus néhány darabját. Az összetettebb ritmusképleteket is sikerült gördülékennyé varázsolni, a dallamokat elemelni, olykor kíséretként alkalmazni azokat, és beleszőni a mindvégig kívánatos, jól megválasztott tempóban lüktető groove-ba. A *Mikrokozmosz* korántsem gitárszerűségéről híres, és ahogy olvashatjuk a kísérfüzetben, Palotai kifejezetten a lemez miatt fejlesztette tovább egyébként is különleges játéktechnikáját. Argüelles ritmusjátékai nem szokványosak, és bár jól használja a Bartókra egyébként is jellemző ostinato kíséretet, egyedi, pregnáns, helyenként pontszerű hangjaival olyasmit mutat fel, amit Bartók zenéjével párosítva még nem tapasztalhattunk. Külön csemege, ahogyan az érdekesebb ritmusképleteket adaptálják, és esetenként az eredetihez képest máshová tolják a hangsúlyokat, vagy éppen a zötyögésből folyamatzenét varázsolnak. Mindennek van eredője, méghozzá a New York-i vak zenesámán, az utcazene kortárs minimalistája: Moondog, aki valahol Philip Glass és Steve Reich apjának tekinthető zenei értelemben. Palotai Csaba és Steve Argüelles szellős és befogadó lombkunyhójából (a lemez címe, *Cabane Perchée* ezt jelenti) zene hallatszik ki, és ahogy közelebb lépünk, egyre csak úgy érezzük: jó itt lenni.